

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р ВИЛИ КРЪСТЕВА СТОЯНОВА, дм, Ръководител на катедра „Медицинска генетика“, МУ Пловдив, избрана за изготвяне на становище на 26.03.26г. на заседание на научното жури, определено със Заповед № Р 109-130/16.03.2026 г. на ректора на МУ-Варна по конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по специалност „Медицинска генетика“, Област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.1. Медицина, за нуждите на катедра „Медицинска генетика“, МУ-Варна, публикуван в ДВ бр. 6 / 16.01.2026 г.

За участие в конкурса са подадени документи от един кандидат - гл. ас. д-р Мари Ара Хачмериян-Андреева.

Представените от кандидата документи и материали отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на МУ-Варна.

1. Професионална биография на кандидата

Д-р Мари Хачмериян завършва магистърска степен по медицина в Медицински университет – Варна през 2011 г. Професионалният ѝ път започва през 2012 г. като асистент в Катедра „Медицинска генетика“, а от 2018 г. до момента заема длъжността „главен асистент“. През 2017г. на базата на защитен дисертационен труд на тема „ Майчин биохимичен скрининг като метод за пренатална генетична профилактика “ ѝ е присъдена образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Генетика“ в направление Биологични науки, а през 2025г. защитава втори дисертационен труд на тема „Генетично консултиране при пациенти с вероятен тумор-предразполагащ синдром“ и получава научната степен „Доктор“ по научна специалност „Генетика“ в направление „Медицина“.

Придобива специалност „Медицинска генетика“ през 2018 г. Към момента д-р Хачмериян съчетава академичната си дейност с административна и клинична отговорност като лекар, началник на Лабораторията по медицинска генетика в УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна.

2. Обща характеристика на научната продукция

За участие в конкурса д-р Хачмериян представя общо **33 научни труда**, разпределени по следния начин:

- **Дисертационен труд** за ОНС „доктор“.
- **10 пълнотекстови публикации**, реферирани и индексирани в световни бази данни (Web of Science и Scopus), представени като равностойни на хабилитационен труд (101.74 точки),
- **14 публикации и доклади** в реферирани и индексирани издания извън хабилитационния труд . Всички са в международни списания с IF, реферирани и индексирани в Scopus и Web of science (136.95 точки),
- **1 публикувана книга на база на защитен дисертационен труд** (40 точки).
- **6 публикации** в нереперирани списания с научно рецензиране (24.31 точки).

- 1 допълнителна извън минимума

Кандидатката е представила 7 цитирания в база данни Scopus и Web of science (105 точки), което е над изискуемия минимум за участие в този конкурс и потвърждение за научната стойност и актуалност на резултатите.

Общият IF на публикации и резюмета, с които участва в конкурса е 42.23; от тях на пълнотекстовите публикации е 5 и 37.23 на резюметата.

Научната продукция на кандидата е публикувана в международни издания като *Turkish Journal of Obstetrics and Gynecology*, *Folia Medica* и *Egyptian Journal of Medical Human Genetics*. Кандидатката има активна роля в научната общност с 52 статии и 71 доклада в своята творческа биография. Общият IF на цялата активност (документ 13) е 72.329 – доказателство за международната значимост на проучванията.

3. Основни научни и приложни приноси

Научните изследвания на д-р Хачмериян са фокусирани върху няколко ключови направления:

- **Психологични аспекти на медико-генетичното консултиране** (вкл. онкогенетика и пренатална генетика) е водещото направление. Проведено е новаторско за България проучване върху нагласата на пациентите към дистанционното консултиране (телегетика), особено в условията на пандемия от COVID-19. Установено е нейната приложимост, но и необходимостта от адаптация на пациентите към този вид консултации. Доказано е значението на квалифицирано постаналитично консултиране с генетик за редуциране неоправдана тревожност и ненужни медицински интервенции на пациентите. Ключов научно-приложни принос на тези проучвания е доказването, че генетичното консултиране е критичен елемент, който не е просто допълнение, а централна част от диагностичния процес (B4.2; B4.12, B4.14; B4.22; Г8.8).
- **Пренатален скрининг и диагностика** е много силно застъпено направление. Изследванията са свързани с биохимичен скрининг, NIPT (неинвазивни тестове), отношението на бременните жени към пренаталната профилактика, цитогенетични резултати в пренаталната диагностика и пренатални диагностични предизвикателства при сложни случаи. Доказано е, че независимо от нарастналото използване на NIPT, разбирането на пациентите е ограничено и съществуват рискове от неправилна интерпретация. Подчертано е ключовото значението на комбинирания подход (скрининг и диагностика). Показано е, че генетичното консултиране е критично за правилно решение (B4.7; B4.10; Г7.1; Г7.4; Г7.12; Г7.13; Г8.27).
- **Цитогенетика и молекулярна диагностика.** Анализирани са класическа и модерна генетична диагностика с основен научно-приложен принос: оптимизиране на диагностичния алгоритъм чрез комбиниране на класически и съвременни методи. Резултатите показват, че класическите методи (кариотип) остават релевантни и необходими, а MLPA и други молекулярни методи значително подобряват диагностиката. Обоснована е необходимостта от етични насоки във връзка с нарастването на инцидентните находки при молекулярните изследвания (B4.3; B4.4; B4.10; Г7.2, Г7.3; Г7.7; Г7.8; Г8.5).

- **Редки генетични синдроми:** Кандидатката анализира диагностичните предизвикателства и разкрива нови генотип-фенотип корелации при пациенти с редки генетични болести: синдроми като Кабуки, Корнелия де Ланге, Bardet-Biedl и 16p11.2 дупликация. Подчертава се ролята на дисморфологичната оценка и съвременните генетични анализи за преодоляване на „диагностичната одисея“ (V4.1; V4.5; V4.6; V4.8; Г8.6; Г8.10, Г8.25; Г8.30; Г8.31).
- **Репродуктивна генетика и рискови фактори:** Проучен е генетичен спектър нарушения при пациенти с репродуктивни проблеми и подчертана ролята на генетичните фактори в репродуктивната медицина и нуждата от информираност. Доказана е връзка между определени генетични полиморфизми и репродуктивни проблеми. Установено е, че генетичният риск често е подценен или неразбран. Аргументирано е, че отчасти това се дължи на недостатъчната осведоменост на пациентките относно скрининговите тестове (V4.3; V4.4; Г7.13; Г8.1).

Преценявайки научните приноси на кандидата, оценявам тяхната практическата насоченост, ориентирани към подобряване на диагнозата и профилактиката на редица генетични заболявания.

4. Учебно-преподавателска дейност

Д-р Хачмериян провежда практически занятия по „Медицинска генетика“ на студенти по медицина (българо- и англоезично обучение), фармация, както и на медицински лаборанти, акушерки и медицински сестри. Според представената справка, учебната натовареност на кандидатката варира от 216 до 293 ч. за последните 6 академични години (средно 240ч), което надвишава норматива на МУ-Варна. Нейният дългогодишен преподавателски стаж (над 13 години) е доказателство за натрупания академичен опит и способност за обучение на кадри в здравеопазването.

5. Лични впечатления и заключение

Д-р Мари Хачмериян е специалист с професионален опит. Тя успешно съчетава клиничната дейност в областта на редките болести с активна научноизследователска работа и преподаване. Нейната кандидатура отговаря напълно на минималните национални изисквания и на Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Представената научна продукция, приложната стойност на изследванията ѝ и активната преподавателска дейност ми дават основание да дам **положителна оценка** и да препоръчам убедено на уважаемото Научно жури да присъди на **д-р Мари Ара Хачмериян-Андреева** академичната длъжност **„Доцент“** по специалност **„Медицинска генетика“**, професионално направление 7.1 Медицина за нуждите на Медицински Университет – Варна.

Дата: 13.05.2026

Изготвил становище

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

/ проф. д-р Вили Кръстева Стоянова, дм/